

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istovrstne vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno, znižane cene.

Vsebina: Nemška propaganda Kranjske hranilnice. — Vsesokolski zlet v Zagrebu. — Politični pregled. — Štajersko: Oven blizu Ljutomeru. Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Razno-terosti. — Gospodarstvo. — Socialno gibanje. — Ženski vestnik.

Nemška propaganda Kranjske hranilnice.

Da daje Kranjska Hranilnica vsaka leto K 40.000 za nemško gledališče v Ljubljani, to naše klerikalne tako malo ženira, kakor bi se šlo za — Hamburg. Podpirajo jo naprej z vlogami. Slovenskemu gledališču pa niso privoščili one male podpore iz deželnih sredstev in so s tem protiprosvetnim postopanjem liberalne posredno prisilili k zvezi z Nemci. Da le dobe kako drobtinico za to ali ono cerkev, pa so vsi srečni. Gotovo bi toliko kakor Kranjska storile za cerkve tudi slovenske hranilnice v deželi, kakor hitro jim bode to dovoljeno po pravilih, oziroma po višini rezervnega sklada. Saj sede v upravnih odborih skoro vseh teh zavodov tudi duhovniki, in takozvan „liberalizem“ v deželi je vendar tako vođen, da bolj biti ne more. Da je pa varnost v slovenskih zavodih popolna, za to skrbi vestno vlada, ki jih nadzira. Za mislečega človeka ni tedaj prav nobene razloga za vlaganje denarja v nemško hranilnico, pač pa tisoč, ki govore proti temu.

Naj bi se tedaj vsi Slovenci posluževali slovenskih hranilnic ako že posojilnicam ne zaupajo, in kmalu bode naše posilne Nemce minila njih objestnost.

Oni stotisoči, katere razdeli Kranjska Hranilnica v nemško nacionalne in ponemčevalne namene, bi se po izvršeni gospodarski osamosvojitvi lahko porabili v prid našega naroda. S kolikimi žrtvami vzdržujemo narodne naprave! Nemci pa podpirajo svoje z našim denarjem!

Vsi naši ideali se nam pomaknejo bliže, ako se organiziramo po geslu: Svoji k svojim. V le-tem je vkoreninjena ona velika odporna moč Poljakov na Pruskem, katero občuduje ves svet. In da se je narod vzgojil k taki zavednosti, k temu je veliko pripomogla tudi rodoljubna poljska duhovščina. Zakaj bi ne moglo tudi pri nas tako biti?

To vprašanje je za obstoj našega naroda silno važno. Žal, da se tega pri nas tako redko kdo zaveda. Mi spimo, ali se pa pričkammo za malenkosti, ki so včasih brez — ali pa le hipnega pomena, pri tem pa puščamo, da posnema Nemec smetano po naših deželah — naš kapital. Tako smo malomarni, da se Nemcu niti ne zdi potrebno napraviti na svoji trgovini slovenskih nadpisov, ako se naseli med nami. Le pogledjmo belo slovensko napredno Ljubljano s svojimi nemškimi nadpisi! Sram nas bodi pred tujei! Kdor živi od nas, tega prisilimo, da tudi naš jezik spoštuje!

Da pa je v Ljubljani in sploh na Kranjskem tako, je v veliki meri kriva Kranjska Hranilnica, ki predstavlja v očeh nerazsodnih

ljudi nemški kapital. Vse njeno delovanje meri na to, vzdrževati oziroma naseliti v deželo nemštvo. Za nemško gledališče je že pripravila nad pol milijona. Gotovo bode lepše in modernejše kakor je deželno; pri subvenciji letnih K 40.000 brez deželne podpore bode imelo gotovo tudi boljše moči, kakor slovensko. In posledice? Slovenci bodo zanemarjali svoje gledališče, na katero so se komaj malo privadili, in posečali nemško. Nadaljna posledica bo nemškutarenje in narodna mlačnost v vseh meščanskih slojih. Nadalje vzdržuje Nemcem višjo dekliško šolo Huth-Hans z letno podporo K 15.000. V tej šoli se je že na stotine deklic iz naših najboljših rodbin ponemškutiralo. Takisto bi tudi „Filharmonično društvo“ še životariti ne moglo brez podpore Kr. Hranilnice. Nadalje upravlja 2 ali 3 ustanovi, katerih namen je gojenje in vzdrževanje nemščine po ljubljanskih šolah. Ne razumem sicer, kako je mogla deželna vlada dovoliti tej hranilnici sprejem in oskrbovanje ustanov s takim namenom. — Podpira pa sploh vse nemške šole in otroške vrte v deželi, podružnice Schulvereina, katerim zida šole, Südmarke, plačuje Turnerjem telovadnega učitelja, oni rabijo tudi njeno telovadnico v realki, podpira izdajanje nemške Schulzeitunge, Karnijolce, nemške planince, evangelijsko gospejno društvo in otroški vrtec ter sploh vse, kar je nemško. In ko je že v Ljubljani obdarovala vse nemške naprave, daje denar še Kočevskim društvom in šolam, katere že itak Kočevska Hranilnica bogato podpira. Ako čita človek njena izvestja, dobi vtis, da je to politično društvo za nemško propagando na Kranjskem, in ne hranilnica. Vprašamo, kje na svetu se najde še taka slepota, da bi zatiran narod svojim zatiralcem nosil denar prostovoljno? In nekateri govore o slovenski zavednosti!

Kakor stvari zdaj stoje, bode priprosto ljudstvo v tej zadevi brez pomoči duhovščine le težko in počasi spregledalo. Pri nas je še zdaj mnogo krajev, kjer se družega nego duhovnika sploh ne posluša. Mladina je deloma dovtetna, toda denar je večinoma v rokah starih, ki so konservativni.

To zlo bi se nehalo le tedaj, ako si klerikalni ustanove lastno hranilnico. To jim je pa težko, ker nimajo v rokah nobenega večjega kraja na Kranjskem, kjer bi se dal tak zavod osnovati.

Moral bi se jim tedaj napraviti zlat most, in ta bi bil vsaj v gotovi meri — Deželna Hipotečna Banka. Klerikalni nosijo svoj denar v kranjsko hranilnico večinoma iz razloga, ker dobiček bolj privoščijo nemškim liberalcem in pročodrimovcem, kakor svojim neklerikalnim rojakom. Zastavnice Deželne Hipotečne Banke bi lahko kupil vsak deželan tega ali onega političnega prepričanja, ker bi se eventualni dobiček porabljal v korist celokupne dežele. Ako bi se realizovali vsi ustanovni in cerkveni denarji, ki leže v Kranjski Hranilnici in prodali državni papirji, kar jih imajo ustanove in cerkve, ter za te svote kupile zastavnice Deželne Hipo-

tečne Banke, bi ona kmalu razpolagala z milijoni.

Ugovarjalo se bode, da bi vsled tega trepele narodne hranilnice. Nekoliko morda res, toda gotovo ne znatno. Hipotečne banke posojujejo navadno na velika posestva in večje objekte in sicer po tako nizki obrestni meri, kakor naše hranilnice ne morejo posojevati. Iz tega sledi, da bi bil tak zavod v konkurenci le Kranjski Hranilnici in pa enakim bankam izven dežele. Ako se išče danes posojilo po nizki obrestni meri na popolno varno hipoteko, se ga ne more dobiti v deželi. In to je znamenje pomankljive kreditne organizacije, zlasti ako pomislimo, da je kranjskega denarja na milijone izven dežele izposojenega. Samo kranjska hranilnica ima okoli 14 milijonov na Nižje Avstrijskem — večinoma na hišah — in ne dosti manj na Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Ako so pogoji za hipotečno banko dani na Goriškem, potem so gotovo še v obilnejši meri na Kranjskem.

Vse nemštvo na Kranjskem vzdržuje edino le Kranjska Hranilnica, ki izdaje na stotisoče slovenskega denarja v nemške namene. Ona krepi nemški živelj na Koroškem, Primorskem in Štajerskem. Ona je najhujša ost, ki je obrnjena proti nam. Izpodbijmo ji tla s tem, da vzamemo slovenski denar iz tega zavoda in ga ponesemo v lastni denarni zavod: le tako smo usekali nemško propagando, ki deluje zlasti na Kranjskem tako uspešno, tam, kjer je edino občutna: pri korenini.

Vsesokolski zlet v Zagrebu.

III.

(Konec.)

Oba popoldneva sta bila odmenjena javni telovadbi.

Ob 3 popoldne bi se morala pričeti. Ob tem času je bil tudi razprodan zadnji prostor. Nad 10.000 ljudi je čakalo nestrpno skoraj dve uri. Šele okoli pete ure se je prikazal prvi osmerostop telovadcev ob zvokih „Sokolske“. Navdušeno ploskanje in „Živio“ klici so spremljali krasen razvoj in nastop k prostim vajam. Blizu 1000 strumnih telovadcev: Čehov, Poljakov, Slovencev, Srbov, Bolgarov in Hrvatov je pričelo izvajati krasne vaje. Uprav očarati so morale posamezne slike vsakega gledalca, ako je gledal to velikansko maso lepih teles, premikajočih se v taktu. Zadnja vaja je bila pretežka, da bi bilo mogoče popolno ravnanje in izvajanje, kakor je bilo to pri drugih. Telovadci so želi burno priznanje, po vsaki izvedbi posebej, ko pa so korakali proti izhodu, ni ploskanje hotelo ponehati, da je že davno izginil zadnji. Ta točka pa je bila zares sijajna manifestacija sokolske discipline. Na stotine ljudi vseh narodnostij slovanskih je telovadilo na istem prostoru, v istem taktu. Čeh poleg Slovenca — Srb in Bolgar poleg Moravana — Poljaka, a zdelo se je človeku, kakor bi delal vse le eden sam.

Cven blizu Ljutomera.

(Žalosten vzgled slovenske vzajemnosti.)

Tukaj podamo žalosten vzgled slovenske sloge in vzajemnosti, ki jasno kaže, kako mora dobra in velevredna reč vsled svojeglavnosti enega trpeti na škodo občinstva.

Naša občina Cven, sestavljena iz treh so-sečk je največja v celotnem ljubotomskem okraju, šteje 1100 prebivalcev, mnogo kmetij; ima svojo lastno ljudsko šolo, posojilnico, kmetijsko zadruzo, bikorejsko in dirkalno društvo, zelo razvito govejo- in konjerejo z domačimi živinskimi sejmi itd. Oddaljena je od Ljutomera 3 kilometre in zvezana po okrajnih cestah s celim okrajem. Prebivalci so napredni, dobri gospodarji in zelo vneti za poduk in napredek. Ni torej čudo, da smo vže pred leti spoznali potrebo, združiti se v posebno kmetijsko zadruzo, zediniti svoje moči ter s pomočjo občinske posojilnice podkrepiti različna podjetja. Ker pa našemu kmečkemu stanu še zmiraj najbolj manjka poduka, smo morali začeti misliti, kako bi si tudi v tem oziru pomagali.

Naša kmetijska zadruza je storila v tej zadevi prvi korak; vložila je namreč vže pred tremi leti pri deželni odboru prošnjo za nižjo kmetijsko šolo z dvema zimskima tečajema, kakor jih vže imajo na Češkem, Moravskem, Spodnje Avstrijskem in se tudi vže dva taka tečaja nahajata na Štajerskem. Deželni odbor je poprašal pri okrajnem odboru, ali bi bil on voljan vzeti to reč v roke. Temu se ta seveda ni odpovedal. S posebnim prizadevanjem našega vrlega okrajnega načelnika je dospela ta zadeva potem tako daleč, da je deželni odbor celo izjavil, s kakimi prispevki hoče dežela podpirati to podjetje in da je pripravljen, posredovati poleg tega še pri vladi, da bode podpirala tudi ona to podjetje, kakor je storila še drugej, seve, če storijo tudi okraj in prizadete občine v tem oziru svojo dolžnost.

Da se postavi celotnemu temu podjetju trdna podlaga, je odposlal deželni odbor na lice mesta vže spomladi preteklega leta strokovnjaka, svojega inženirja, da preišče prostor za stavbo novega poslopja, naredi potrebne načrte in sestavi stavbeni program in troškovnik.

To se je zgodilo. Načrti in troškovnik leže pri našem okrajnem odboru vže poldrugo leto. Ker pa je deželni odbor ob enem terjal, naj bi tudi okraj in prizadete občine izrekle, kako in v kateri meri in višini so pripravljene podpirati to podjetje, je naš občinski odbor — uvažajoč veliko korist te šole ne le za našo občino, ampak za celi okraj in še dalje, — že v seji 23. julija leta 1904 sklenil, prispevati k zgradbi šolskega poslopja 3000 kron, potem v seji dne 18. jan. 1906, k letnim troškom za vzdrževanje te šole 200 kron. Naša kmetijska zadruza, ki si je pred nekaterimi leti pridobila v last graščinsko posestvo, kjer je stal nekdanji obklop vtrjeni gradič, — kastel Cven — je brezplačno prepustila zraven tega obkopa potreben prostor za stavbišče te šole in še dovolj velik kos zemlje za kmetijsko preskuševališče. Dogovorili so se tudi vže občani, kako bi se nabavil bode si brezplačno ali po nizki ceni les za krov, potem opeka za zid itd., potrebni pesek pa se je odločila kmetijska zadruza preskrbeti za stavbo brezplačno. Vse je bilo torej v redu in pripravljeno, da se željno pričakovana šola pri nas vresniči. Bila bi že morebiti danes pod streho, da ni stopila vmes modra glavica, ki nam je prekrizala ves naš načrt.

Gospod Misija, kateremu nič ne ugaja, kar kdo drugi stori in kar ne pride ravno iz njegove glave, je iztuhtal, da Cven ni kraj za tako šolo, ker je preveč na meji okraja, ampak postavila naj bi se kmetijska šola pri Sv. Križu, ki je bolj v sredini okraja. Pa kako je prišel ta gospod šele sedaj na to misel, sedaj, ko smo si mi Cvenski občanje vže toliko prizadevali, da priborimo našemu okraju kmetijsko šolo, po kateri hrepeni vže toliko časa naše ljudstvo?

Gospod Misija, ki je vže precej let v Ljutomeru, in ima, kakor nam je znano, tudi vsak

Druga točka prvi dan je bil nastop Hrvatov na orodju: na drogu, bradlji in konju. Natanko se baviti s to telovadbo, nam tu ni mogoče. Splošno nam je ugajalo, posamezniki so se tudi odlikovali in želi zato obilo priznanja.

Prihodnja točka je bila „Moreška“, stara tradicionalna korčulanska narodna igra. Pri tej igri ima vsak borilec dva meča. Pri igri se vidi lepo križanje mečev, elegantne kretnje in skoki, borilci se približujejo drug drugemu, zdaj se zopet oddaljujejo. Bijejo se vsi, ali v skupinah, tako da je res vsa igra polna najlepših slik. Navdušeno aklamiranje jih je spremljalo, ko so odhajali iz telovadišča.

Zopet nova slika! Dvesto poljskih sokolov strumnih korakov v lepo uravnanih vrstah in z visokimi kopji, okrašenimi z zastavicami v poljskih narodnih barvah prikoraka na pozorišče. Zanimiva glasba spremlja te vaje s kopji. Zamisliš se lahko v one čase divjih „križarjev“, „malega viteza“ ali „Zaglobe“, ko so se ob veličastno-turobni glasbi ravnale bojne vrste, ki marširajo na boj, v smrt... Gorje sovražniku, ki je ob njega zadela ta stena ostrih grozečih kopij.

Častno smo nastopili Slovenci pod vodstvom zveznega načelnika dra. Murnika. V zastopu se je vstopila dolga vrsta telovadcev po vsej širjavi telovadišča. Skupine na orodju so bile naša posebnost. Kratko povelje, prvo društvo stopi k orodju, drugo povelje in že se dvigajo telovadci na orodju v drznih stojah, plosk in odobravanje, zopet stoje telovadci v vrsti; pa že nas preseneča skupina drugega društva; za njim tretje, četrto, peto... osmo društvo. Trikrat gre tako skozi dolgo vrsto mah na mah. Odobravanja pa ni hotelo biti konca, ko je vsa vrsta napravila eno samo lepo in slikovito skupino, sredi najvišje stoječi brat pa je dvignil našo milo in ljubljeno slovensko trobojnico, kakor bi hotel oznaniti širom slovenske domovine: to je temelj, na katerem bode naša trobojnica plapolala visoko v zraku, ponosno in neomadeževano!

Vse druge so nadkrilili češki telovadci. Poslali so pač svoje najboljše moštvo, svoje vzorne vrste na jug ne toliko, da nam pokažejo svojo premoč, kakor s hvalevrednim namenom, da nam podajo poduk. In bilo je res vse vzorno. Nekaj novega so bile proste vaje s kratkimi palicami. Na orodju so nas po svoji drznosti in težavnosti presenečale vaje na visoki bradlji, ki so bile na njih lestvine visoko tako, da so izgledale kakor dva vzporedna droga. Tudi to je bilo nekaj novega, kakor tudi telovadba plzenske župe na dvanajstih bradljah.

Žal, da že v temi je nastopil naraščaj hrvatskih društev. Ta nada hrvatskega sokolstva, ti mladi mošje so nastopili v prostih vajah z zastavicami resno in samozavestno kakor njih starejši bratje.

Nekaj „slovanske vzajemnosti“ na polju sokolskega dela smo ugledali zopet, ko so češki in hrvatski Sokoli vzajemno izvajali krasne vaje s kiji. Bilo jih je blizu 500.

Da je vsa javna telovadba na občinstvo napravila najlepši vtis, je dokazalo s tem, da je ta silna množica gledalcev in občudovalcev vztrajala nepretrgoma od 3. do 7. ure. Svoje vtise pa je izražala v šumni, glasni pohvali bodisi med vajo bodisi po izvedeni vaji. Razumevala je naše delo. Zato pa pričakujemo in smo uverjeni, da bode ta najznamenitejši del vsesokolskega zleta v Zagrebu imel najlepših in najblagodejnejših posledic za rast in razvoj sokolstva med vsemi Jugoslovani.

Politični pregled.

Hrvatska kmetjska stranka.

Strankarskega shoda hrvatske kmetjske stranke se je udeležilo do 1500 kmetov, da se posvetujejo glede nastopanja napram saboru, ki ima zdaj kmalu zborovati. Pri tej priliki je bila sprejeta od kmetov rezolucija, ki jo je stavil vodja hrv. kmetjske stranke, Stjepan Radić, ki

pravi, da državnopravna svoboda in samostojnost ni toliko časa osigurana, dokler ne pride večina prebivalstva, to so kmetje, do odločilne besede v političnem življenju in dokler se Madžari ne odpovedo nepravilni in nepostavni moči, s katero odločajo nad Hrvatsko. Odobrilo se je dosedanje delovanje kmetjske stranke, ki si je stavila kot svojo prvo nalogo, kmetjsko ljudstvo organizovati v svrhu političnega nastopa.

Dogodki na Ruskem.

Komaj je končano divje klanje židov v Siedleih, kjer je ubitih najmanj 200 oseb, že se obeta drugo klanje v Varšavi. Iz zanesljivih visokih vojaških krogov se je zvedelo, da nameravajo vladni krogi s pomočjo opijanega vojaštva tudi v Varšavi vprizoriti tak strahovit program. Morda se namera zdaj ne vresniči, ker je prišla pred časom na dan, vsaj ministrski predsednik Stolipin, o katerem poročajo, da ga je minila po zadnjem strahovitem atentatu prejšnja hladnokrvnost in se ga polasča na psihozo spominjajoča nemirnost, da hoče storiti vse, kar je v njegovi moči, da prepreči pobijanje v Varšavi.

Car je zapustil na svoji jahti Peterhof in se podal na škandinavsko obrežje. Carica mati je že deset dni v luki danskega glavnega mesta, pa se ne upa na suho, iz strahu pred atentati. Tudi car še ni stopil na suho. V nenadni smrti znanega generala Trepova je izgubil svojega najzvestejšega privrženca in svetovalca.

General Trepov je bil eden tistih mnogih ruskih generalov, ki je menil, da je mogoče za-dušiti klic po svobodi s krvjo. Neusmiljeno je dal preganjati vse sumljive, njegove oprode so uničile može, žene in otroke — vse brez razločka stanu, spola, ne glede na krivdo ali popolno nedolžnost. Ni bil zastoj desna roka strahovitega velikega kneza, ki je padel lani v Moskvi kot žrtev atentata. Tri dni po onem Gaponovem sprevodu v januarju (25) lanskega leta je bil imenovan generalnim guvernerjem Peterburga, da zaduši s svojo neupogljivostjo in neusmiljenostjo nastale nemire. Delal je z biči in puškami na stroje. Vitejevim reformam je dolgo nasprotoval in intrigiral proti njemu pri carju, dokler ga ni odstavil car na Vitejevo zahtevo od dosedanjih mest in mu podelil naslov poveljnika carske palače. Kot tak je preminul zadet od kapi, v starosti 51 let. Njegov naslednik je postal 47letni general Dedjulin, eden znanih voditeljev reakcionarnih krogov na dvoru. Zadnje mesece se je nagibal Trepov polagoma liberalni stranki. Eno lepo čednost pa je imel: bil je nepodkupljiv.

Po nekod so se zopet uprli kmetje. V herzonski guberniji so se spoprijeli z vojaki. Vasi so vse v plamenu. Na nekem veleposestvu so pokončali vse pridelke. Do 700 kmetov, obo-roženih s puškami in bombami so se vrgli na posestniško stražo in jo prepodili. Mnogo kmetov je ubitih.

Ministri na potovanju.

Naši ministri so na opravkih po raznih deželah in mestih. Trgovski minister Fořt se je mudil v Krakovu, da se prepriča na licu mesta o vseh potrebah, zlasti glede kanalizacije Visle in zidanja kolektorjev; železniški minister Deršata je šel preko Galicije v Bukovino, da se pouči o ondrotnih razmerah. V Černovicah je položil temeljni kamen za novi kolodvor.

Združenje čeških strank.

Zdi se, da dobiva ideja o združenju vseh čeških strank v svrhu krepke narodne organizacije, vedno več realnih tal. Tudi Staročehi so pripravljeni, pogajati se v to svrhu in so si izvolili v ta namen že dvoje delegatov iz svoje vrste. V Narodnih Listih se peča dr. Kramar prav obširno s tem vprašanjem. Združenje se mu zdi mogoče pri tistih politikih in strankah, ki zasledujejo predvsem demokratično in napredno politiko. Pravi, da se gre pri takem združenju za vso bodočnost češke politike.

dan precej zatega časa na razpolago, on, ki vže od mladih nog pozna vse, kar bi bilo potrebno za sv. Križ, in ki ima tudi svojstva in potrebno znanje, je moral čakati tako dolgo, da bo storil kaj za sv. Križ in okolico, dokler nismo mi na Cvenu sprožili misel, da nam je pred vsem, če hočemo napredovati, treba stanovskega znanja in poduka.

Ali podkopavati in rušiti je lažje nego staviti in zidati. Ker je gospod Misija tudi ud okrajnega odbora, kateremu je ravno ta naša zadeva za izpeljanje izročena, je on vže od začetka zavzemal v tej reči nasprotno stališče. Pri zadnji seji okrajnega zastopa je dobil celo zaveznike za svoje namere — pri naših narodnih nasprotnikih v Ljutomeru, ki so že iz principa proti vsemu, kar bi služilo Slovincem v korist, in ki s paznim očesom opazujejo vse, kar bi jim zamoglo kršiti njih „Besitzstand“. Njim bi bila kmetijska šola na Cvenu preblizu Ljutomera; gospodu Misiji pa je predaleč na meji. Eno pa se strinja z drugim. Nemcem v obče ni za našo kmetijsko šolo, oni so v poslednjem času samo svojo taktiko pri tem izpremenili. Ker so toliko pametni, da uvidijo, da se šole v obče ne da preprečiti, — ker se jo podpira od zgoraj in imajo Slovenci še zmiraj večino v okrajnem zastopu — žele si jo kam drugam, dobro vedoč, če se šole ne postavi na Cvenu, steče še mnogo vode po Muri, preden se je ne postavi kje drugje; njim pa se ne bo moglo očitati, da bi bili načelno proti šoli.

Kakor vemo iz spisov, načrtov in troškovnika, ki smo ga imeli v rokah lanskega leta, je stavba te šole z vsemi potrebnimi prostori predvarjena na 59.300 kron. Deželni odbor je pri tem pogojno obljubil, če store tudi drugi poklicani faktorji svojo dolžnost, posredovati, da bi pripomogli dežela in država k stavbi vsaka po 10.000 kron, torej obe skupaj 20.000 kron, več pa nikakor ne. Ostalo bi torej še odprtega pokritja 39.300 kron. In odkod meni vzeti gospod Misija ta znesek in s čim hoče pokriti še tiste stroške, kar bo stalo letno vzdrževanje te šole, ko so vendar Nemci v poslednji seji okrajnega zastopa nasvetovali, da občinam posebej ne bi bilo treba k tem stroškom prispevati prav za prav ničesar; kateremu nasvetu je z veseljem pritrdil tudi gospod Misija. Ali se iz tega nasveta ne vidi dovolj jasno, kakor pravi pregovor, kam pes taco moli? Nam je popolnoma jasno: ubraniti se hoče, da bi dobil naš okraj v doglednem času kmetijsko šolo.

Ali pa bi bil res položaj na Cvenu za to šolo tako neugoden, kakor se ga zdaj naenkrat slika? Ne, tega ne veruje nihče, komur je mar napredek kmetijstva v našem okraju.

Cven je z odločenim prostorom za šolo oddaljen od sv. Križa pet kilometrov: kaj je to, če se vpoštevajo pri tem vse ugodnosti, ki se nahajajo za to šolo na tem mestu.

Ta prostor je zgodovinsko imeniten, ima veliko okolico, lepo arondirana zemljišča, zraven se nahaja umetna, s precejšnjimi stroški izpeljana mlekarica, bikorejno društvo ima tu svojo postajo. Blizu Ljutomera se nahajajo še druge učilne moči in sredstva, kot učitelji, izučeni ekonomski, zdravniki, živinozdravniki, različni obrtniki, kakor kolar, sedlar, sodar i. t. d. so pri poduku potrebni. V bližini na Kamonsčaku se nahaja deželna šola za vinorejo; tudi ta bi zamogla veliko pripomoči za poduk kmetijsko šolo na Cvenu obiskajočih učencev.

Izgovor, da bi bilo težavno prihajati mladencem iz oddaljenih krajev sem v šolo, je popolnoma piškav, saj ta šola ne bi bila kaka ljudska šola za otroke, v kateri bi zahajal skorej od vsake hiše po eden ali več otrok. Ako bi prihajal iz vsake občine le po eden mladenci v to šolo, bi bila vže to velika pridobitev. Če bi se že tuintam ne mogel ta ali oni vsak dan vračati domov, saj se nahajajo okrog lepa kmečka posestva, pri katerih bi — o tem smo prepričani — našel gotovo brezplačno prebivališče in hrano, ker nauki te šole bili bi ravno kmetom v korist.

Iz tega je toraj razvidno, kako bi se nameravana kmetijska šola na Cvenu obnesla; kako pa bode to pri sv. Križu in kdaj se jo

tam postavi, ne leži samo v rokah gospoda Misije, ampak tudi drugih, in gospod Misija si naj dobro zapomni, kar pravi nemški pregovor: „Das Bessere ist immer der Feind des Guten“.

Eden Cvenarjev za vse.

Dragi rojaki!

Volili ste me deželnozborskim poslancem kljub temu, da so me moji nasprotniki Vam slikali in opisali kot najslabšega človeka na svetu. Vesel sem in zahvaljujem se Vam, da se niste zbalih vseh pritiskov. Kajti Vi ste gospodarji svoje rodne zemlje, Vi si niste dali jemati lastne volje in v svojih kmetijskih zadevah hočete imeti Vi sami odločilno in veljavno besedo.

O priliki deželnozborskih dopolnilnih volitev v brežiškem okrajnem glavarstvu mi je došlo toliko prijateljskih simpatij, toliko vzpodbudljivih pisem, da mi ni mogoče vsem posameznikom osebno odgovoriti. Le ta in pa zavest, da sem čist pred seboj in pred slovenskim narodom, so me vzdržali neomahljivega v boju krutem in brezstidnem, kojega so mi natvezali moji nasprotniki po mišljenju.

Ni se jim zazdelo nečastno v to svrho uporabljati nesramnih lažij zakotnih nemških listov. Ponatili so jih kot zlato resnico v svojih listih in tako skušali meni čast in kruh odvzeti, med mojo družino pa razpor vsejati. S takim vojevanjem sodijo sami sebe.

Menda bo sedaj dovolj častiti slovenski javnosti častna sodnijska verificirana izjava urednika „Deutsche Wacht“. Menda bodo sedaj zavezana usta onim cenjenim in prečistim nasprotnikom, ki so to časnikarsko nesramnost uporabljali za agitacijo proti meni. Bodo li njih žurnali toli pošteni, da pojasnijo stvar resnici na ljubo!? — Dvomim!

In vendar se je našlo toliko volilcev, ki so vkljub tolikemu pritisku, vkljub vsem nepoštenim agitacijskim sredstvom nevstrašeno volili mene!!

Vsem tem in vsem onim, ki so tesno stali ob moji strani v času volilnega boja, izrekam tem potom mojo najiskrenejšo zahvalo.

Brežice, dne 14. septembra 1906.

Benjamin Kunej
posestnik in tajnik v Brežicah.

O kranjski politiki, ali če se izrazimo točneje: o ljubljanski politiki z ozirom na obmejne Slovence, predvsem na Štajerce in Korošce, je imel celovski odvetnik, bivši koncipient dr. Ivan Šusteršiča, dr. Janko Breje na zadnjem političnem shodu v Slovenski Bistrici zanimiv govor, iz katerega priobčujemo v sledečem nekaj točk: Ljubljana je naše naravno središče in težišče in žele bi bilo, da bi postala to tudi v političnem oziru. Toda to je mogoče le, če si ljubljanska politika razširi obzorje preko ozkih kranjskih mej, preko Karavank in Kamniških planin proti Koroški in Štajerski. Politiko, ki bi nas hotela samo voditi, nima pa smisla ali pa moči, nas tudi braniti in ščititi, odklanjamo. Od središča pričakujemo pomoči in smisla za naše razmere in potrebe, za bree in klofute že skrbijo naši obmejni nasprotniki. Če pa središče ne pozna svoje misije in svoje naloge, če ne spozna svojih dolžnosti napram mejam, potem bi bilo neumno in samomorno, metati se za njim. Če se Kranjska sama od nas izolira, naj se ne pritožuje, če bomo tudi mi začeli realno misliti na koncentracijo slovenskih sil ob mejah. Saj ni treba, da bi trpeli pri tem naši principi!

Slovenci — propadli. Zopet je padla ena do sedaj vedno slovenska občina v nemške roke. Stranka ptujskega Štajerca je premagala slovenske kandidate in prodrla v vseh treh razredih s svojimi. In sicer se je zgodilo v občini Vareja pri Ptuj. V vsej občini je izmed 700 prebivalcev le troje pravih Nemcev, a vzlic temu so propadli Slovenci. In na Štajerskem se dobe še vedno ljudje, ki zagovarjajo in hvale slovenskih prvakov... delavnost. Žalostna jim majka!

Celjske Nemce v Mariboru izhajajoči nemški list Marburger Zeitung prav ostro prijemlje in jim po pravici očita popolno gnjilobo.

Ne nemško glasbeno društvo, ne olupševalno društvo, ne nemško društvo, ne moško pevsko društvo: nič ne napreduje, vse je preperelo in blizu pogina. Kar se tiče gospodarstva, se gleda ustreči samo temu ali onemu nemškemu prvaku, med voditelji samimi, ki so po večini odvetniki, pa vlada prava desorganizacija, vsak skrbi samo zase. Članek je pisan sicer izborni, ali prinaša več ali manj samo znane stvari. Zanimivo je pri vsem le eno: tak material imajo celjski prvaki pred seboj, in tega ne zmorejo? Bi se ne dalo tudi tu marsikaj žalostnega napisati?

Višje sodišče v Gradcu je z ukazom z dne 5. t. mes. podrejenim sodnim oblastim naročilo, da imajo obsojenci, ki so na prostem, odmerjeno jim kazni nastopiti podnevi, t. j. med 6. uro zjutraj in 7. uro zvečer, in sicer ob takem času, da se morejo tudi izpustiti med temi urami. 12urne in tudi manjše zaporne kazni se imajo prestajati le med podnevnimi urami.

Železniška nesreča. V Velenju se je dne 13. t. m. pri premikanju vlaka zvrnil en voz, v katerem sta sedela neki lesni trgovec in neka Ema Siegl. Dočim se je on le malo pobil, padla je Siegl na okno ter se razrezala po obrazu in rokah. Tudi roko in nogo si je izpahnila.

Nemška kultura. Glasilo celjskega moba „Deutsche Wacht“ prinesla je pred kratkim feljton, v katerem se slika Slovence na tako infamen, tako kruto žaleč način, da se celo naša „gemüthlich“ špisarija razžaljeno čuti. Ob tej ponižni jezi pa se ljudje tolažijo takoj z mislijo, da sodi in piše o nas tako — k večjemu — „Deutsche Wacht“, o kateri gre glas, da se je sramuje vsak pošten Nemec. Da je to pač samo glas, in ne resnica, in da tudi „resni“ Nemci niso nič boljši od Celjske fakinaže, to pa nam dokazujejo najboljši ali saj najslovitejši nemški romanopisci kot G. Freytag ali Felix Dahn. V romanu slednjega, naslovljenem „Vom Chiengau“ (5. izdaja, Leipzig, Druck u. Verlag von Breitkopf u. Härtel 1896) čitamo sledeča, visokokulturna mesta:

(Nemški „adaling“ slovenskemu vjetniku):

„Du hast den Rost, den Schmutz zu tief einfressen lassen, Slovene... da magst du Kühe melken, statt Waffen pflegen“.

„... Ihr (Slovenen) lernt nicht Reinlichkeit nicht an Leib noch an den Dingen“.

„Ihr (Slovenen) waret wieder einmal Nachts über die Gränze geschlichen, Schafe zu stehlen“.

„Geschickt seid ihr schon, ihr Slovenen: aber 's ist kein Verlaß auf euch“.

„Verkünd' es ihr, der Braunen (Slovenovi nevesti) mit den dicken Zöpfen, wie von Roßhar“.

In na drugem mestu:

(Dva „adalinga“ (plemenitaša) v pogovoru drugi z drugim):

„— im Frieden nur Jagd, im Krieg nur Slovenen, bei denen es weder Ruhm noch Beute zu holen gibt“.

„= Nein, aber Läuse!“ —

in dalje:

„— ... Hier gibt's nicht Weiberlust! Denn die Slovenenmädchen, die wir zuweilen fangen...“

„= Muß man erst zu lange waschen, bevor man sie küssen kann!“ —

V tem tonu torej piše slavni nemški romanopisec in kulturonošec F. Dahn, mož, na katerega je ponosen vsak izobražen Nemec. In potem naj se zameri to pisačem krog Celjskega lističa? S tem je pa tudi povedano, kak mora biti ta slavni nemški narod, če se njegovi najboljši sinovi a la Felix Dahn nič ne razlikujejo od Celjske bagaže. Narod, ki ima take „erstelassige Menschen“, kakor jih opisuje Nemec Schlicht, narod čigar oficirji so se pokazali v Chini kot tatje in roparji, čigar vojaštvo, prišedši „aus dem Reiche der Gottesfurcht u. guten Sitte“ mori in onečašča trumoma nedorastle otroke, in ki divja po Afriki gazeč v krvi, čigar sodniki so krvoločnejši od vsakega culukafra, najpodlejše creature; tak narod se gotovo s ponosom lahko nazivlje „Herrenvolk“ — ker mu manjka to, kar ima zadnji postopač v sebi — iskrico sramu!

Poslano. Gospodje pri „Slovenca“ me imajo jako radi. Ne izide skoro številka, da bi se me ne spomnili s preljubeznivim svojim la-

janjem. Povem jim pa, da so njihovi napadi za-me ravno toliko, kakor če me nahruli pobalin na ulici; pomilujem njegov duševni nivo, v najskrajnem slučaju mu prisolim zaušnico — ter grem mirno dalje. „Slovenec“ me ne spravi iz ravnotežja. Povem mu samo, naj si ne beli las za mojo bodočnost. Svoj študij bom dokončal tudi brez hrulacij. Ne dam si pa jemati od „demokratov“ pri „Slovenecu“ kot polnoletni avstrijski državljani svobode, da se udeležujem javnega življenja že sedaj, da vršim svoje državljanske pravice, ker moram vršiti kot tak tudi dolžnosti. To naj si zapomnijo „Slovenčevci“ enkrat za vselej. Na njihove neumne napade pa sploh ne odgovarjam več.

Celje, 16. sept. 1906. Vekoslav Spindler.

Primorsko.

Osebnosti. Namestniški koncipijent Karel baron Bruck je imenovan za okrajnega komisarja v Trstu. Istotam so imenovani: računski oficijal Josip Planinec za revidenta, računski asistent Artur Mayer pl. Heldenfeld za oficijala, računski praktikant Anton Žiberna pa za računskega asistenta pri namestniškem računskem uradu. — Za carinskega uradnika v XI. čin. razredu je imenovan za Bračan na Goriškem g. Alojzij Lapajna, finančni respicijent in vodja finančne straže v Gradišču ob Soči.

Mera za Nemce in mera za Slovence. Nemški šoli v Skednju in Trstu je podelilo naučno ministrstvo pravico javnosti. Proti temu bi ne imeli nič, ako bo minister dr. Marchet imel toliko pravičnosti, da naposled tudi našim zahtevam po slovenski šoli v Trstu ustreže. Borimo se za slovensko šolo že 25 let in še vedno zastoj, kar imamo, plačati si moramo sami, ker edina slovenska šola v mestu je šola družbe sv. Cirila in Metoda. Čas bi bil, da bi tudi Slovincem začeli deliti pravice, katere jim gredo, do sedaj so imeli za nje samo batine — in zasmehevanje.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici naznanja, da se prične šolsko leto 1906/07. z dnem 1. oktobra 1906. Vpisovanje za učence vršilo se bo od 15. sept. do 1. oktobra vsak dan izven nedelj od 11. do 12 $\frac{1}{2}$ dopoldne in od 4. do 5. popoldne v društvenih prostorih v „Trgovskem domu“. Šola podaja pouk v petju, glasbeni teoriji, na gosli in klavir v štirih tečajih. Zborovo petje se uči v skupnih vajah šolskih zborov in koncertnih zborov. Društvo priredi, kakor vsako leto, tekom 1906/7. dva velika koncerta in en javen nastop učencev. Pristop v pevski zbor je prigrasiti ali pismeno na odbor ali ustmeno pri vajah za ženski zbor vsak ponedeljek in četrtek od 6. do 7. zvečer, za moški zbor vsak torek in petek od 8. do 9. zvečer v društvenih prostorih. Šolski in koncertni vodja ter učitelj petja in gosli je Josip Michl, absolvent praškega konservatorija, učitelj na klavir Emil Komel, izprašan pred komisijo za pouk v petju in glasbi na srednjih šolah pri c. kr. namestništvu na Dunaju. Podrobne informacije v navadnih urah ali pismeno daje šolski vodja.

Tri Slovence zapodili čez prag. Trije delavci slovenske narodnosti so dobili službo v skladiščih na novi železniški postaji. Sedaj pa so jih kar naenkrat odslovili ter postavili na njih mesto tri Nemce. Načelnik je rekel, da so Nemci prosili za delo naravnost pri ravnateljstvu. Ali je torej ukazalo ravnateljstvo odstraniti slovenske delavce ter jih namestiti z nemškimi, ali je načelnik pokazal tu zopet enkrat svojo ljubezen do Slovencev?! — Taki slučajji so kričeči, ali nikogar ni med nami, ki bi se potegnil na pristojnih mestih za slovenske trpine? Seveda če gledamo tako pometanje z nami mirnega srca in se ne ganemo, je umljivo, da gre pri nas vse rakovo pot. Kje je pogum in neustrašenost nastopa?

Zaradi italijanske univerze v Trstu so se vršile velike demonstracije. Po shodu laških visokošolcev v Trstu, kjer se je sklenilo, ne odnehati prej, dokler ni univerza v tem mestu izvojevana, so šli dijaki na ulico. Tam so jih čakali že drugi demonstranti. Tako je prišlo do spopadov, kjer pa se ni ravno nič resnega prigodilo.

Grof Peter Coronini priobčuje v dunajski Novi Preši prilično notico, kako naj bo pravopisje pouličnih nadpisov na Dunaju. Pravi, naj se piše Kärntner StraÙe in ne Kärntnerstraße itd.

„Anarhist.“ Oblasti so prijele nekega Simčiča iz Gojač v Brdih, češ da je žalil cesarja in da je veren pristaš anarhistov. Ali pri nas v Avstriji je kmalu kdo razupit za anarhista, kar se pa tiče razžaljenja Veličanstva, je po našem mnenju edino pravilno, da tisti sam toži, ki je razžaljen.

Pozor pred ponarejenim denarjem! V Trstu so zasledili ponarejene srebrne goldinarje, dunajska vlada je pa naznanila na Reko, da krožijo v prometu tudi ponarejeni 50kronski bankovci.

Zvonik ricmanjske cerkve. V Ricmanjih je udarila strela v zvonik in ga užgala. Da bi pogasili požar, so s silo odprli zaklenjena vrata (ključ ima župnik v Kantonari) ter ogenj pogasili.

Kranjsko.

Osebnosti. Občinski odbor mesta Idrije je imenoval namestnega učitelja na idrijski višji realki Baltazarja Bählerja za pravega realnega učitelja za kemijo, akademičnega slikarja in učitelja risanja na akademiji grofa Straky v Pragi, Ivana Vavpotiča za namestnega učitelja prostoroč. risanja in učiteljskega kandidata Ivana Tejkala za namestnega učitelja deskriptivne geometrije na mestni realki v Idriji, ki otvori letos 6. razred. — Profesor na II. drž. gimnaziji v Ljubljani M. Sinkovič je imenovan za glavnega učitelja na ljubljanski ženski pripravnici.

V označitev! Kakor znano, je spravil dr. Tavčar zlorabivši zasebni pomenek na žentl-menski način nekega deželnega uradnika radi njegove udeležbe pri izprevodu za splošno in enako volilno pravico v disciplinarno preiskavo pri deželnem odboru. Posledica te preiskave, ki seveda ni mogla za omenjenega uradnika dognati niti trohice nepravilnosti, je bila ta, da ga je deželni odbor pri najboljši službeni kvalifikaciji o priliki letošnjega avanzmā — zapostavil. Za ta predlog so glasovali vsi odborniki enako: torej dva liberalca in dva klerikalca, sami ljudje, ki se izrekajo z emfazo za splošno in enako volilno pravico. Da je čutil grof Barbo svojo korporalsko potrebo, glasovati tudi za „discipliniranje“, je samoobsebi umevno. Da delajo klerikalci podlo s svojimi političnimi nasprotniki, se ni čuditi; a da se v svojih spisih svobodoljubnosti se cedeči dr. Tavčar in bivši „matrnik“ Peter Graselli kot „svobodomisleca“ ponižata na tak nivo, to je druga stvar. Ko se je vprašalo tedaj dr. Tavčarja, zakaj so preskočili omenjenega uradnika, se je odrezal: „Ker je v disciplinarni preiskavi“. Sedaj je ta preiskava dognana, uradnik ni prav ničesar pregrešil, a oškodovan je le. Navaden človek bi torej mislil, da bo v „poštenem“ dr. Tavčarju vendar še toliko ponosa, da skuša popraviti storjeno krivico. A čujte in strmite! Gospodje so se pričeli vendarle malo sramovati in spravili so med svet infamno laž, da je omenjeni uradnik „len in nesposoben“. Komaj jim ovržemo to, pride še nekaj lepšega. Na nekem shodu v Ljubljani se je interpeliralo navzočega dr. Tavčarja radi njegovega postopanja v opisani aferi. Mož se je zvijal in zvijal, končno se je izjavil: „Uradnik je bil preteriran, ker je bil — bolan!“ Za etiško (nravno) kvalifikacijo takih sodnikov govori ta izjava cele knjige. Torej: najprej pride uradnik iz političnega sovraštva v disciplinarno preiskavo, potem se ga brez vzroka kaznuje; trosi se o njem po svetu lažnjive vesti, češ, da je nesposoben in len, naposled pa se pravi, da je bil discipliniran — radi bolezni! Če ni to škandal, potem res ne vemo, kaj je še sploh škandal. Ves ta čas pa je delal na vsakogar dr. Tavčar utis, da mu je zadeva mučna, da ga je začela peči vest, da se kesa in tudi obžaluje svoje postopanje. Pričakovali smo torej, da naposled le steri, kar bi velevalo vsakemu poštenjaku njegovo moštvo.

Ne tako dr. Tavčar. Pred kratkim je izjavil „da ga sedaj cela zadeva prav nič več ne briga, da se tudi ne čuti čisto nič krivega, ampak da je vse to stvar deželnega odbora, ki predloži omenjenemu uradniku primerno izjavo v podpis, ki jo dajo potem natisniti po slovenskih časopisih“. — S tem je dr. Tavčar povedal, kaj imamo o njem misliti, in če deželni odbor samo poskusi prisiliti omenjenega uradnika h kaki izjavi, ki bi ne odgovarjala istinitosti, pišemo tudi o tem. Dr. Tavčar je krenil vzlic vsej dobrohotnosti z naše strani na tisto pot, ki jo edino še lahko hodi političen desperando. Z njim kot poštenjakom smo obračunali, od nas naj torej ne pričakuje nobene obzirnosti več. Do svidenja na jesen v Ljubljani. F.

Zopet nerodnosti na novi železnici. Enkrat manjka to, drugič ono, o kakem redu ni govora. K temu pridejo še druge nezgode. Karavanski predor dela neprestane preglavice. Naleтели so zopet na kompado, ki je slabo zgrajena in jo bodo morali predelati. Dosedaj so že en kilometer predora morali na novo predelati. To morajo biti ogromni stroški, če pomislimo, da je zid debel po dva metra, na nekaterih mestih tudi po tri, in se ne rabi za zgradbo neotesan kamen, ampak kvadri. Še hujše bo, kadar se prične sistnost z nekaterimi predori na Primorskem! Morda jih imamo že spomladi!

Baron Jurij Vega. Odkritje spomenika temu slavnemu rojaku, ki so mu ga postavili v njegovi rojstni fari moravski, se je vzlic slabemu vremenu lepo izvršilo. Ob prisotnosti do 3000 oseb, med katerimi smo videli zastopane tudi ljubljanske topničarje, je padla zavesa raz doprsnega kipa, vlitiga na Dunaju pri Krupu, modeliranega po Ivanu Zajcu. Pri odkritju spomenika je igrala tudi vojaška godba pešpolka štev. 27.

Društvo davčnih uradnikov je sklicalo minulo nedeljo v Ljubljani svoj shod, na katerem se pozivlja ob istem času na Dunaju zborujoči I. shod društev uradnikov iz Avstrije, da se z vso silo zavzema za zboljšanje in regulacijo plač, za 35letno službovanje mesto dosedanjega 40letnega in za vpeljavo moderne službene pragmatike.

Osebnosti. C. kr. avskultant Anton Avsec je premeščen iz Kranja v Kozje na Spodnjem Štajerskem.

Delniško opekarsko podjetje. Na koseškem polju tik Ilirske Bistrice nameravajo sezidati veliko opekarno. Tu se snuje delniška družba. Dosedaj je podpisanih kakih stotisoč kron. Da so naši ljudje podjetni, je obče znano, da pa bodo v tako kratkem času udobili zagotovljenih stotisoč kron — bi skoraj nihče ne veroval. Povdarjati pa moramo, da je to le domač kapital, kajti društvo principijalno noče nemškega ali celo židovskega denarja. Ob tej priliki bi bilo pa želeto, da se čim več podjetnih trgovcev iz cele Kranjske za delničarje oglasi, rabilo se bode okoli en milijon kron glavnice. Opekarna bode sijajno vspevala. Reko in Opatijo imamo pred nosom! Opeka je v teku nekaj let na polovično ceno od prejšnje dražja. Kdor hoče svoj denar dobro naložiti, svetovali bi mu, naj pristopi kot delničar.

Tovarno za strojenje kož zida na Vrhniku Ivan Tomšič.

Zlatomašnik. Prihodnjo nedeljo bere svojo zlato mašo metliški prošt Frančišek Dovgan. Ob tej priliki bo imenovan s posebnim pismom iz Vatikana papeževim prelatom.

Zaradi prestolonaslednikovega potovanja je bila vsa proga južne železnice gosto zastražena z orožniki. Pri tej priliki je prišlo troje izmed njih ob svoje življenje, ker jih je zgrabil vlak. Eden na Brezovici, drugi na Divači, tretji pri Zidanem Mostu.

Iz strahu pred vojaško službo se je ustrelil na Gor. Zemonu pri Il. Bistrici Anderjašov, neke vdove sin.

Konj ubil otroka. V Vrbovem na Notranjskem je udaril konj devetletnega fantiča, da je bil slednji na mestu mrtev.

„Peš v Rim.“ Ona dva visokošolca, o katerih je poročal Sl. Narod in potem še nekateri drugi listi, da sta šla iz Ilirske Bistrice peš v

Rim in to za stavo, sta šla res v Rim, a niti peš, niti za stavo. Pač sta dejala, da gresta peš, a sta si že na Reki premislila, kjer sta se peljala s parnikom do Jakina, pa tudi od tam nista naprej hodila, ampak se lepo vozila po železnici, kajti že šestega dne je prišlo v Bistrico pismo iz Rima.

Na Vrhniki so hoteli prirediti liberalni iz Ljubljane shod, ki pa so ga klerikalci razbili. Na shodu je bilo strahovito kričanje in vpitje, prava podivjanost.

Lukovsko babico dolže, da je vsled svoje nesnažnosti zakrivila smrt žene trgovca Cerarja. Tudi izvedenci so potrdili to trditev.

Raznoterosti.

Nadškof Stadler iz Sarajeva je odpotoval v ponedeljek v Rim k papežu. Pravijo, da bo imenovan najbrže Strosmajerjevim naslednikom.

Manevri v Dalmaciji so končani. Splošno se zatrjuje v vojaških krogih, da se naša mornarica ni posebno izkazala, zlasti ji je nepoznan teren. Cesarja je nadomeščal prestolonaslednik. Tu in tam je zinil tudi kako hrvatsko besedo, recimo: još jednom, liepa vam hvala, ali: z bogom moji dragi; vse drugo je bilo ali nemško ali italijansko.

Washingtonov spomenik v Budapešti je bil minulo nedeljo ob velikanskih slovesnostih svečano odkrit. Kakor znano, je bil Jurij Washington (izg. Vošingtn) rojen 1732. in umrl 1799. leta. Kot drvar se je udeleževal bojov za osvoboditev severnih držav Amerike, postal tako ustanovitelj Unije in bil tudi prvi predsednik Združenih Držav (od 1787—97.)

Koliko je vseh jezuitov. Kölnische Zeitung javlja statistiko jezuitov: vseh je 15.564. V habsburški monarhiji jih imajo 734. Red jezuitov se deli v celem na pet asistenc. V Italiji jih štejejo 1922, v Franciji 4336, v Španiji 3414, v Angliji 2804, nemška asistenca jim ima 4336 redovnikov, Belgija 1150, Holandska 532, Galiska 465. Iz Nemčije prognanih jezuitov je 1455.

Hujše od dinamita je novo razstreljivo faronit. Njegovi učinki naj so trikrat silnejši. Iznajditelj tega razstreljiva in predsednik amerikanskega sindikata, kateri je kupil to iznajdbo, sta bila v soboto, ko se je to sredstvo pred komisijo poskušalo, težko ranjena. Iznajditelja so prenesli v bolnico, kjer je takoj umrl, pa tudi predsednik podjetniške družbe bo težko okrevail. Tako sta iznajditelj in vodja nove družbe imela samo nesrečo od nove iznajdbe.

Papež dedič. Iz Pariza se poroča, da je grof Bertora, ki je bil pod Napoleonom cesarski dvorjanik, in ki je sedaj umrl v Monte Carlo, zapustil papežu 6 milijonov frankov. Bi se jih tudi kdo drugi ne branil! — V Velikem Varadinu umrli kanonik Ivan Deucz je zapustil 507 kron vredno premoženje. Od tega je zapustil papežu 10 K; neki ondodni klerik je potoval v Rim, da osebno izroči papežu ta legat. Potni stroški klerikovi se najbrž ne bodo dali pokriti iz tega legata.

Gospodarstvo.

Izvestje „Deželne zveze za povzdigo prometa tujcev na Kranjskem“. Predsednik sekcije nemškega planinskega društva v Karlovih varih Karl Schöttner in tajnik društva za povzdigo tujskega prometa za nemški del Češke Ott sta bila v društvenih zadevah v avdijenci pri železniškem ministru dr. pl. Derschatta. Ob tej priliki je minister povdarjal, da je potrebno delovati na krepek razvoj deželnih zvez za povzdigo tujskega prometa, s čimer bi se podpirala enaka stremjenja oddelka železniškega ministrstva za tujski promet, kateri oddelek vodi sekcijski načelnik dr. Roell. Dalje je minister obljubil, da bode deloval na to, da bo dosegel pri finančnem ministrstvu dvakrat tako veliko podporo v to svrhu, kakor je bila do sedaj dovoljena. — Pri tej priliki ponovno opozarjamo, naj posvečajo tujskemu prometu posebno pozornost prizadeti faktorji, tako dežela, občine, posojilnice, kakor tudi hotelirji, gostilničarji itd., ker s tem koristijo v prvi vrsti

samim sebi, a tudi skupnosti. V vseh zadevah hoče deželna zveza najkrepkejše podpirati vsa stremjenja in sicer brezplačno. — Kakor je bilo v časopisih že čitati, je deželna zveza založila in izdala brošuro „Kako je mogoče povzdigniti tujski promet v kakem kraju“. Ta brošura se je v 4000 izvodih brezplačno razposlala po deželi, v prvi vrsti na županstva s prošnjo, naj jo razdele med interese in naj poskrbe, da bi se v kraju priredilo predavanje, za katero bi se kot predmet vzela vsebina imenovane knjižice. To prošnjo ponavljamo na tem mestu in se nadajamo, da se bo v jesenskem in zimskem času gotovo priredilo več predavanj, to tembolj, ker za to predavanje ni treba nobenega truda in priprave, ampak je predmet v knjižici dovolj poljudno in pripravno opisan. Ob takih sestankih, bi bila pa tudi najlepša prilika, da se sproži misel za ustanovitev društva za privabitev tujcev. Brošura daje v glavnem vsa navodila, kako je treba ravnati, da najdejo tujci in letoviščarji ono udobnost, ki jih privabi in tudi obdrži v kraju. Apeliramo torej na zavedne osebe, ki jim je mar blagostanje kraja in dežele, da se zavzamejo za stvar, od katere bo imelo korist vse prebivalstvo. Deželna zveza pošlje radevolje brezplačno vsakemu, ki se oglasi, brošuro in vzorna pravila za ustanovitev društva za povzdigo tujskega prometa.

Socialno gibanje.

Šola za socialno znanost. Umrli socialistinja Rand je zapustila veliko svoto denarja, iz katerega obresti se ustanovi v Nju Jorku z dnem 1. oktobra t. l. takozvana „Randina šola za socialno znanost“. Na tej šoli se bo predavalo celo vrsto socialno znanstvenih vprašanj s stališča socializma. Za tečaj petindvajsetih lekcij bo plačati 5 dolarjev, za vse tečaje 20 dolarjev. K stranki socialnih demokratov pripadajoči slušatelji uživajo poleg tega razne udobnosti.

Jaurès contra Clemenceau. V francoski zbornici se je vršila pred meseci slovita debata med meščanskim in socialističnim demokratizmom. Stali so si nasproti največji govorniki in največji politični možje cele Francije: na eni strani minister Clemenceau, na drugi dva socialisti Jaurès in Vaillant. Tistim svojim čitateljem, ki so nas že vprašali, kje bi bilo dobiti popolno vsebino teh govorov, javljamo tem potom, da so izšli v nemškem jeziku pod Zunftstaatsdebatten im franz. Parlament, Frankfurt a. M. Buchhandlung Volksstimme, s poštno vred 15 h.

Napredovanje socialistov. Stranka socialnih demokratov se po vsem svetu jako lepo razvija, in kmalu je ne bo kulturne države, v kateri bi ne sedelo več ali manj poslancev te stranke. Sedanje moč te stranke pokažemo najlepše, ako navedemo število njenih poslancev po raznih parlamentih:

	vseh poslancev:	socialistov:	na 100 posl. pride social.
Danska	114	24	21
Nemčija	397	78	20
Belgija	166	30	18
Francija	584	76	13
Holandija	100	7	7
Švedija	230	13	6
Anglija	670	30	4½
Norvegija	117	5	4
Italija	508	21	4
Avstrija	325	11	3½
Švica	167	2	1
Srbija	180	1	½

Imena avstrijskih socialističnih poslancev so: Adler, Cingr, Dašinski, Elders, Ellenbogen, Hybeš, Pernerstorfer, Resel, Rieger, Schuhmeier, Seitz. Predsednika frakcije sta Dašinski in Pernerstorfer, zapisnikar Hybeš.

Železničarji. Stanovska organizacija le-teh šteje 50.000 članov.

Zidarska Zveza. K stanovski organizaciji zidarjev pripada danes do 40.000 članov. Zveza izdaje več glasil, tako izhaja list v nemškem jeziku v dvajset tisoč izvodih, češki „Stavebnik“ v ravnolotno izvodih, slovenski, hrvatski, poljski in italijanski člani prejemajo svojega glasila v 500 izvodih.

Svobodna šola. Društvo Svobodna Šola izdaja ob pričetku tekočega šolskega leta na vse one stariše, ki ne dovolijo, da bi sili la šolska oblast njih otrok k cerkvenim pravilom, kakor so maše, spovedi, eksercicije, procesije, itd. navodilo, kako jim je postopati v takem slučaju. Društvo se opira pri tem na § 14. drž. temeljnega zakona, ki slovi: „Nikogar ni mogoče siliti k cerkvenim pravilom ali prisostvovanju cerkvenih slovesnosti...“ Po tem paragrafu gre e d i n o starišem odločiti, ali naj se njih otroci vdeležujejo cerkvenih vaj ali ne. Kdor tega noče iz kakršnegakoli vzroka, mora poslati vodstvu dotične šole (ljudskim, srednjim, obrtnim etc.) sledečo Izjavo: Na vodstvo N. N. javne šole v N. N. Izjavljam s tem, da se pod oblastjo starišev (jeroba) nahajajoči otrok N. N., učenec... razreda od danes naprej nobene, od šole vpeljanih verskih vaj več ne vdeleži. Datum in podpis. — V slučaju, da bi imel kdo vsled tega kake nepravilike, mu je brezplačno na razpolago pravni zastopnik tega društva. Naslov je: Freie Schule, Dunaj, I, Babenbergerstrasse 9.

Ženski vestnik.

Zavarovanje materinstva. Kot donos k vprašanju oskrbe nosnih žen in porodnic je napisala gospa Lily Braun majhno knjižico, ki se peča z zavarovanjem materinstva. Brez dvoma je ena najvažnejših nalog socialne politike obvarovati omoženo ženstvo, ki si služi svoj kruh z lastnim delom, pred škodljivim vplivom, ki ga ima delo na spodnje funkcije žene in na razvoj vsega potomstva. Vprašanje o zavarovanju delavk narašča prav tako hitro, kakor je prisiljeno od dne do dne več poročenih žen, iskati si dela po tovarnah i. t. d. Gospa Braun kaže najprej, kako velik obseg ima že danes žensko delo, posledice tega na zdravstvene razmere delavk in na celo družinsko življenje delavskega stanu. Kaže nato vso neplodnost dosedanjih poskusov takega varstva in nasvetuje najnujnejše socialne reforme, da se odstranijo vsaj najhujše posledice kapitalističnega izžemanja na ves človeški rod. (Mutterschaftsversicherung. Agitacijska izdaja 24 v., drugače 60 vin. Dobi se pri Wiener Volksbuchhandlung, VI, Gumpendorferstrasse.)

Prostitucija. Na Dunaju je bila obsojena te dni neka mlada vezilja na 24 ur zapora zaradi skrivne prostitucije. (Zaradi ravno istega prestopka je bila že večkrat kaznovana. Na Dunaju mora biti namreč vsaka prostitutka pri magistratu vpisana, dobi posebno knjižico, kamor ji zapiše zdravnik vsaktedensko potrdilo o zdravju. Prostitutke plačujejo davek, vpisanih je blizu 40.000, do 30.000 je nevpisanih.) Pogledjmo zdaj malo v življenje mlade obsojenke! Sodnijski urad javlja, da je božjastna in je zaradi tega nihče več ne sprejme, ker jo že povsodi poznajo. Vsled tega jo podpira občina s tremi goldinarji na mesec. Ker pa dekle od tega na Dunaju ni mogla živeti, in dela nikjer ne dobi, zato je bila že večkrat obtožena skrivne prostitucije. Mesto hiralnic za nezdravljive bolnike imajo v slavni Avstriji — ječe!

Odbor kluba čeških žen. Výbor Ženského klubu českého je izdal oklic na vse Čehinje, da ne smejo pošiljati svojih otrok v nobene druge šole kakor češko-narodne. Nekatera mesta iz tega poziva: „V nejbližších dnech povedete děti své do školy. Vzpomente v duležite (važni) této době, že (da) škola pokračováni (nadaljevanje) vychovy (vzgoje) rodinné, utváří duši dítěte vašeho, vaší krve. Nedopustěte, aby (da bi) formovaly ji ruce cizí (ptuje) mluva (govorica) nesrozumitelná, duch nepřátelsky... Dejte nejprve vyrusti (rasti) duchu dítěte svého v rokou českého učitele pusobením mluvy mateřské!“

30 ženskih poslancev. Na velikem avstralskem otoku Tasmania, ki šteje dobro petino milijona prebivalstva, so stopile letošnje polletje prvič tudi ženske na volišče. Izmed 35 ženskih kandidatinj je prodrlo 30. Kot glavno točko svojega programa so stavile zahtevo, da se otežkoči podelitev gostilniških licenc.

Politična vzgoja žene. Nalogo, vzgojiti ženo tudi za politična vprašanja, si je stavila ne davno ustanovljena angleška ženska liga. Svojo prvo letno konferenco je imela liga koncem junija t. l. Vedno se ponavljajoče viharne demonstracije v Londonu in drugih angleških mestih izvirajo prav iz krogov te lige. V Italiji se je ustanovila Ženska Zveza, ki ima nalogo, boriti se za pridobitev volilne pravice tudi ženi.

Zidanje rakev

(grobnic) na novem centralnem pokopališču izvrši po najnižji ceni
stavitelj novega pokopališča
po oblastveno odobrenih določilih za zgradbo pokopališča.
Natančneje se poizve 12—12
v tehnični pisarni g. Ferd. Trumlerja
mestnega stavitelja v Ljubljani, Pred Škofijo št. 3.

Z malo glavnico

si je prav lahko zagotoviti dober obstanek z ureditvijo manipulacije z žganjem v malem obsegu, eventualno z malim žgalnim kotlom v svrhu destilacije žganja in specialitet likerjev. Navodila in namenu primeren pouk brezplačen. — Dopisi naj se pošiljajo pod „Lukrativ št. 127“ na anončno ekspedicijo Ed. Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9.

Zakonito zavarovano.
Vsako ponarejanje in ponatiskovanje kaznjivo.
Edino pravi je
Thierryjev balzam
le z zeleno znamko z nuno.

Staroslaven, neprekosljiv zoper motenje prebavljanja, krče v želodcu, koliko, prehlajenje (katar), prsne bolezni, influenco itd. itd.

Cena: 12 malih ali 6 dvojnatihih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.— franko. Thierryjevo centifolijsko mazilo splošno znano kot „non plus ultra“ za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe, ture in otekline vseh vrst. — Cena: 2 lončka K 3.60 franko razpošilja le proti predplači ali povzetju 36

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Brošuro s tisoči zahvalnih pisem zastonj in franko. Dobiva se skoro v vseh lekarnah in medic. drogerijah.

Izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Tri goldinarje velja poštni zabojček brutto 5 kilo (okoli

50 do 60 kosov) **toaletnega mila (odpadkov)** lepo sortirane
z vijoličnim, rožnim, heliotrop, mošusovim, šmarničnim breskvinim itd. duhom.

Razpošilja proti povzetju podjetje Manhattan Budapešta, VII. Bezeredy ul. 3.

PFAFF šivalni stroji

so najboljši za družinsko uporabo. Šivajo, krpajo in vežejo. Neprekosljivi za obrtne namene, šivajo naprej in nazaj. **! Kroglasto ležišče !**
Glavni zastopnik
Fr. Tschinkel
Ljubljana • Kočevje
Mestni trg 9. v gradu. 52—13

Veliko presenečenje!

Nikdar več v življenju take prilike! **500 komadov samo gld. 1.95.**

1 krasno pozlač. 36 ur idoča preciz. anker-ura z verižico, s 3 letnim jamstvom, 1 mod. svilena kravata za gospode, 2 fina žepna roba, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 jantarev smodkovnik, 1 eleg. broša (novost), 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manš. gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double-zlato s patent. zapono, 1 album 10 najlepših slik sveta, 3 šalji, predmeti, velika veselost za mlade in stare, 1 nikeln. tintnik, 20 važnih dopis. predmetov in še 400 raznih predmetov za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1.95. Pošilja po povzetju, ali če se denar prej vpošlje, **A. GELB, Krakov**, poštni predal 40/b.

Pri odjemi 2 garnitur se priloži 1 angl. britev zastonj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštni ih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse. 50.

Godlikovana

v Parizu s častnim križcem, diplomu in zlato medaljo.

Patentirana

v 30 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

BIBE

Brezalkoholna pijača iz vrstnega okusa iz sadnega soka.

Nareja jo **G. PICCOLI**, lekarnar v Ljubljani. 10

En del tega soka, pomešanega s petimi deli vode, da za mlade in stare, za zdrave in bolne prijetno, žejo gasečo, redilno in za prebavne organe zdravo pijačo.

1 steklenica 1 krono. Naročila se izvršujejo točno po povzetju.

David Seravalli

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Kiparstvo in tovarna za umeteljni kamen 12—7

Vsa kamnoseška dela so izvršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedu, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in strope. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga šamotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Zahtevajte povsod Naš List!